

GLASNIK SVETOG ANTE

GLASILO SVETIŠTA SVETOG ANTE SARAJEVO / BISTRİK

Franjevačka odgovornost

**Pripreme za gradnju
samostana u Sarajevu**

Štovanje sv. Ante kao čudo

Kronika

Sa starih stranica

Oglasna ploča

Budite suradnici *Glasnika!*

Mjesec listopad je deseti mjesec gregorijanskog kalendara i mjesec u kojem je kod biljaka najveće opadanje lišća, po čemu je on u slavenskim jezicima i dobio ime. Stari hrvatski nazivi za ovaj mjesec u nekim krajevima bili su: *miholjščak* (po blagdanu sv. Mihaela Arkandela 29. rujna kojim se zapravo završavao prethodni mjesec), zatim *kožaprst* i *desetnik*.

K tomu, godinama odgajanima u katoličkoj tradiciji, koja je zacijelo dobro natopljena pobožnošću prema BDM, mnogima je od nas ovaj mjesec sinonim za listopadsku pobožnost krunice, molitve koju je Gospa toliko preporučivala tijekom svojih ukazanja, posebice u Fatimi. Pobožnost je nastala nakon velike pomorske bitke 1571. kod Lepanta, sredozemne luke na izlazu iz Korinskog zaljeva, kada je flota kršćanske Svete lige porazila Osmanlije i tako otklonila opasnost od njihove najezde u Europu. Naime, u vrijeme opasnosti papa Pio V. uputio je kršćanima poziv da mole krunicu i, kako svjedoče povijesni dokumenti, narod je velikodušno odgovorio na papin poziv...

No, mjesec listopad nam u samom početku svoga trajanja nudi i blagdan sv. Franje Asiškoga, inicijatora franjevačkog pokreta čija se nazočnost na našim prostorima i danas itekako osjeti iako je od njegova početka prošlo punih osam stoljeća! Stoga i jest ovaj broj našega *Glasnika* (pre)pun tekstova o sv. Franji i franjevaštvu. Štoviše, gotovo svi su oni tako intonirani i manje ili više dotiču se spomenutih tema. Nadam se da ćete ih sve sa zanimanjem pročitati!

Uz takvo svoje nadanje upućujem vam i jednu molbu: budite i vi suradnik našega *Glasnika!* Pokrenuli smo ga za Uskrs prošle godine sa željom da na tragu njegova prethodnika nastavi „s popularizacijom štovanja Sveca cijeloga svijeta“ i njegova svetišta u glavnom gradu BiH. Za svaku je pohvalu što su se u našoj misiji zdušno angažirali svi fratri nastanjeni u samostanu na Bistriku i možda nije neskromno ako kažem da misija nije bila bez uspjeha! Naime, prateći *Glasnik*, mnogi su čitatelji još više utvrdili ono što su već ranije znali ili su pak naučili nešto novo i o sv. Anti i o crkvi i samostanu na Bistriku.

No, u ovoj lijepoj priči, da bi ona bila još ljepša, nedostaje onaj vaš dio, vaša suradnja na stranicama *Glasnika!* Istina, nije nam proteklih mjeseci nedostajalo usmenih pohvala za dobar sadržaj i grafičko uređenje *Glasnika*, ali jest nedostajalo vaših pismenih priloga o sv. Anti i Bistriku na način kako je to u dva broja posvjedočila jedna naša suradnica! Siguran sam da nije mali broj onih koji imaju što reći i ja ih molim: pretočite samo svoja sjećanja u tekst i pošaljite nam. Mnogi će ga rado pročitati, a naš će i vaš *Glasnik* biti još sadržajnij!

Uvjeren da će tako i biti, iskreno zahvaljujem i želim ugodno čitanje!

Urednik

Franjevačka odgovornost

Odgovornost proširuje franjevačko „biti i djelovati“ i na najprljavija područja životnoga puta, a politika i politički teren spadaju upravo na takva područja. Zato je dobro što su ubližu i izbori i sjećanje na Franju iz Asiza

Početak mjeseca listopada dva su događaja koja, ako ih se gleda površno, između sebe nemaju bitnih dodirnih točaka. Tradicionalno se 4. listopada slavi svetkovina sv. Franje iz Asiza, a dan poslije se u Bosni i Hercegovini održavaju lokalni izbori, na kojima će građani (ako se može u ovoj zemlji uopće govoriti o građanima) izabrati vlast(i) u općinama i gradovima u ovoj zemlji gdje ta nesretna vlast, a osobito ona na „općoj“ razini, pokazuje svu brutalnost i nesposobnost nakaradne daytonske „demokracije“.

Blagdan sv. Franje i izbori

Ono što povezuje ova dva događaja jest jedna riječ o kojoj se danas malo govori, a ona glasi: odgovornost. U povijesti našega zapadnoga svijeta, njegove duhovne i intelektualne tradicije osoba Franje iz Asiza nekako je vezana uz odgovorno ophođenje sa svijetom, s čovjekom, s prirodnim bogatstvima te sa zaštitom okoliša. Možemo ovu misao proširiti i dalje. Na poziv na odgovorno postupanje prema drugim ljudima, prema društvenim zajednicama u kojima živimo i na koncu i na političko djelovanje u kojem se odgovornost na jedan poseban način predaje onima koje biramo u strukture vlasti. Voljeti čovjeka kojega Franjo naziva bratom podrazumijeva i brigu za toga čovjeka. A briga za čovjeka u političkim okvirima opet se izražava biranjem određene skupine ljudi koji predstavljaju volju i interes onih koji biraju. Ondje gdje se odlučuje kome će se povjeriti briga za to predstavljanje započinje odgovornost što

povezuje spomenuta dva događaja, svetoga Franju i izbore. Franjina ili franjevačka odgovornost, da ih tako nazovemo, stoga su i političke prirode, te kršćanin Franjine orijentacije ne bi smio isključiti ovaj „duhovni“ aspekt svoga političkoga djelovanja.

Da je politika u BiH nesposobna i neodgovorna, to je svima postalo jasno, samo ne onima koji su sami uključeni u nju te, uz plaće koje su i deseterostruko veće od prosječnih plaća bh građana, iz svoga traljavnoga „angažmana“ stječu čak i protupravne koristi, što opravdavaju višim ciljevima i tzv. „nacionalnim interesima“.

Poziv na odgovornost

U ovome i ovakvome prostoru istrošene dobrote, istrošene pravednosti, istrošene solidarnosti i u sveopćemu ludilu nacionalne ideologije koja zaobilazi konkretnoga čovjeka i njegove potrebe ne treba puno prozivati nekakve političare. Potrebno je pozvati običnoga čovjeka na odgovornost, na otvaranje očiju, na angažman u promjeni shvaćanja politike. Iz prljavih definicija i još prljavijega političkoga djelovanja u svim strukturama vlasti u Bosni i Hercegovini vjernik franjevačke orijentacije ne smije izgubiti povjerenje u smislenost, izvornu dobrotu i korisnost političkoga djelovanja i angažiranja. Njega ne smije obeshrabriti ni nesposobna svita čovića, ljubića, dodika, silajdžića i svih inih pijuna bh političke enigme upravo zbog Franje iz Asiza, koji je vjerovao u čovjeka, Božjega brata i biće koje je sposobno voljeti, a da od toga voljenja ne traži nikakvu korist.

Ako je naša politika, i državna i entitetska i kantonalna (oliti županijska) i općinska, neodgovorna, oni koji iza svetkovine sv. Franje izlaze na izbore trebali bi barem postajati odgovorni. A to postajanje odgovornim nije samo stjecanje pronicljivosti da

Provincijal Bosne Srebrene fra Mijo Džolan (desno), biskup u Albaniji fra Hill Kabashi i ovogodišnji opći pohoditelj bosanske franjevačke provincije fra Gabrijel Mioč

bi se izabrao onaj koji će donijeti najviše interesa mome nacionalnome toru, mojoj obitelji ili mojoj ulici. To je više rast u nu-tarnjoj preobrazbi, u razabiranjima između sebičnoga interesa i dobrobiti onoga s kojim živim, u osjećaju solidarnosti s onima čiji se glas nikada ne čuje, u ponosu da smo ljudska bića koja mogu odlučivati.

Jer biti i djelovati na Franjin način ne iscrpljuje se u ponavljanju naučenih molitava, u pasivnome pohađanju liturgija i pučkih pobožnosti ili tuženju zbog vlastite grešnosti. Upravo spomenuta odgovornost proširuje ovo franjevačko „biti i djelovati“ i na najprljavija područja životnoga puta (sjetimo se Franjina susreta s gubavcem), a politika i politički teren spadaju upravo na takva područja. Zato je dobro što su ubližu i izbori i sjećanje na Franju iz Asiza.

Franjo NINIĆ

Franjo Asiški - evanđeoski čovjek

U postavljanju prema ljudima Franjo je ponajviše kritičan prema sebi i tako vlastitom životnom praksom postaje najradikalnijom kritikom i drugima

Pojavu Franje Asiškoga na nebu kršćanstva najbolje je izrazio veliki pjesnik Dante Aleghieri napisavši: „Pojavio se poput sunca na nebu:“ Bolju metaforu ovoga svetoga čovjeka nije mogao ni izreći. Ono što sunce znači svijetu i čovječanstvu, to je bio Franjo na potamnjelom obzoru tadašnjeg kršćanskoga svijeta.

Franjo se rodio u čudesnoj talijanskoj Umbriji u malom gradiću Asizu 1181/2. kao sin bogatoga trgovca Talijana Pietra Bernardona i Francuskinje Johanne Pica s talijanskim imenom Giovanni koje je imalo i ono francusko Francesco. Iskusišvi besmislenost života bogatoga mladoga čovjeka tadašnjega vremena tražio je nešto više. U tomu ga je potaklo i putovanje u Rim gdje je bio oduševljen onim što je Isus Krist donio na ovaj svijet.

Osnivač redova

Redovito se uz Franju veže događaj iz god. 1205. kad je čuo glas s križa: „Franjo, ustani i obnovi moju trošnu crkvu!“ Franjo je u prvi mah shvatio da je riječ o zapuštenoj crkvi Sv. Damjana pa je dao dosta novca župniku za njezinu obnovu čime je navukao bijes svoga oca koji je tražio povrat.

Raskinuvši u potpunosti s ocem, skinuvši i odijelo koje je od njega imao, Franjo se zaputio putem siromaštva potaknut ponovno iznutra u maloj crkvi S. Maria degli Angeli čuvši riječi iz Lukina evanđelja da na put ne uzima ni kese ni torbe ni cipela. Odložio je sve što je još imao i obukao siromašnu haljinu, opasao se pasom - i tako hodao uokolo. Oko njega su se počeli skupljati mladići oduševljeni novim idealom siromaštva. Tako je nastao novi pokret kojemu je papa Inocent III. dao prvo pravilo 1210. Ono je kasnije izgubljeno pa je ponovno 1223. papa dao novo pravilo. Red se ubrzo širio. Franjo je

osnovao i ženski ili drugi red te ubrzo i treći red u kojem su bili ljudi koji su živjeli u svijetu. Na taj način Franjo je učinio da njegova karizma proдре kako u institucionalnu Crkvu tako i među obične ljude. Bio je to početak obnove i Crkve i svijeta - znak kako mali čovjek s velikom duhovnom energijom može promijeniti svijet.

Franjo je u svom životu puno patio od raznih fizičkih bolesti. Gotovo je bio oslijepio, snažne fizičke boli svakodnevno su ga razdirale. Uz to je u jednoj ekstazi 1224. na brdu La Verni dobio Isusove rane koje je nastojao prikriti. Uvečer 3. listopada 1226. Franjo je ležeći na podu Porciunkule, gdje je zapravo njegov pokret i započeo, preminuo u Gospodinu. Samo dvije godine kasnije papa Grgur IX. proglasio ga je svetim.

Franjo je uz Djevicu Mariju postao najčešći motiv brojnih velikih umjetnika kao primjerice: P. P. Rubensa, Rembrandta, Carraccija, El Greca.

Evanđeoski svetac

Što je to na Franji Asiškom toliko simpatično da je postao jedan od najomiljenijih i najsvremenijih svetaca u kršćanstvu? Franjo je bio evanđeoski svetac kojemu nije bila samo neka pojedina vrijednost uzor i ideal nego Isus Krist kao osoba. Zato franjevaštvo nije postalo ideologija, nego veoma blizu životu, zapravo oblik života. U tom smislu iznio bih ono što mi se čini - s biblijskoga stajališta - važno za Franju.

Prvo, Franjo je intuitivno shvatio duboku biblijsku poruku da je Bog otac svih ljudi i svakoga stvorenja. Na temelju spoznaje o Stvoritelju i stvorenosti Franjo izgrađuje svekolike odnose prema čovjeku i prirodi. Budući da je sve što nas okružuje Božje stvorenje, zaslužuje - prema Franjinu uvjerenju - osobitu pažnju, skrb i poštovanje. Bilo je doista zadivljujuće kako je Franjo živio u toj svijesti stvorenosti u suglasju s drugim stvorenjima, gledajući u njima Stvoriteljevu sliku, diveći se neprestano sveopćoj veličanstvenosti stvorenja. Takav je svoj stav opjevao u prekrasnoj Pjesmi stvorova koja se svojom ljepotom i jednostavnošću uzdigla u nenadmašnu himnu stvorenja i stvorenosti postavši tako već u to doba ljubiteljem i zaštitnikom svakog stvorenja.

Članovi franjevačke mladeži u Sarajevu

Drugo, Franjo je Asiški na svoj način bio prorok svoga vremena. Međutim, njegov proročki žar nije se u svetlo ljutnji pretvarao u oštre riječi suda. Kod Franje se, doduše, osjeća izvjesna kritička oštrina prema životnoj praksi vremena. Ali Franjo ni izdaleka nema one ubojite oštrine riječi kakvu su nosile izjave starozavjetnih proroka. U postavljanju prema ljudima Franjo je ponajviše kritičan prema sebi i tako vlastitom životnom praksom postaje najradikalnijom kritikom i drugima, ali i tada više kao poziv, a manje kao prijetnja. U tom smislu Franjo je posve sličan Isusu u kojega doista veoma malo susrećemo vanjsku kritiku ljudi. Zapravo bi se moglo reći da Franjo prvenstveno svojom osobom i životom pokušava promijeniti ljude i svijet. Franjo poštuje slobodu drugoga i odriče se, poput Isusa, svakoga oblika nasilja i prisile.

Treće, za razliku od drugih ljudi koji svojim dodirom, osobom i riječju pretvaraju u mrtvilo, Franjo golemom ljubavi obuhvaća cjelokupnu stvarnost i na začuđujuće nov način i od mrtvih stvari čini žive, od tamnih svijetle, od zlih dobre. Franjo svojim moćima pretvara svijet i ljude oko sebe u novi svijet duha.

Evandeoski čovjek

Zbog svega toga Franju nazivaju evandeoskim čovjekom, „drugim Kristom“, jer je shvatio bit

kršćanstva kao put s Kristom, ali put konkretne ljubavi koja ne odbija, nego prihvaća, koja ne osuđuje, nego vlastitom toplinom i žrtvom mijenja, koja silom ne nameće, nego otvara, koja ne jadikuje, nego se raduje, prema kojoj nitko i nikad i nigdje nije u potpunosti izgubljen, upravo zbog toga što ga ona traži, podiže, hrabri i nalazi. U Franji i njegovoj ljubavi svijet postaje Božjim svijetom, a čovjek Božjim stvorenjem. To je novi svijet Božje vladavine o kojem Isus u evanđeljima ustrajno govori i svojim ga životom ostvaruje.

Ako tim očima pogledamo Franju, onda ćemo moći uočiti kako svijet izgubljenosti u Franjinu životu postaje svijetom nove nade, a svijet siromaštva svijetom svjetlije budućnosti. Zagrijan žarom i toplinom Franjina srca svijet odjednom postaje čudesan, živ, lijep i dobar. U svjetlu nevidene ljubavi u Franje od vuka grabežljivca postaje brat vuk, od sunca brat sunce, pa čak i od smrti sestra smrt. Za njega nema ničega negativnoga u ovome svijetu što s pomoću ljubavi ne bi moglo prerasti u prekrasni svijet slobode.

Zbog toga je Franjo Asiški čovjek blizak svakome čovjeku bez obzira na vjeru i opredjeljenje, blizak svakome stvorenju bez obzira na to kakvo ono bilo, blizak svakome vremenu bez obzira na probleme koji ga opterećuju. U Franji je nabijena pozitivna, kristovska energija ovoga svijeta.

Božo LUJIĆ

Važno je da u susret drugome idemo iz sigurnosti u vlastitoj vjeri

Međuvjerski dijalog

Znak našega vremena je susretanje, međusobno prožimanje i dublje upoznavanje religija pri čemu se ogledaju i otkrivaju blago jedni drugih

Živimo u svijetu u kojemu neprestance izbijaju novi sukobi i ratovi, i u svaki od tih ratova više ili manje na razne su načine uvučene religije. Budući da postoji u mnogih ljudi dobre volje duboko povjerenje u pozitivnu mirovnu moć religija, to konfliktno opterećenje remeti temeljnu misiju svakoj religiji. Dapače, često danas iz religiozne isključivosti nastaje “opća religiozna sumnja” koja smeta ljudima da traže Boga. Osobito glede gorućih problema našega globalno funkcionirajućeg svijeta, kao što je podijeljenost svijeta na bogate i siromašne, ekološka ugroženost svijeta, civilizacijski, kulturološki i religijski sukobi, od religija se očekuje da jedine imaju pozitivni potencijal odlučujuće utjecati na rješavanje svih tih problema.

Zato je danas potrebna nova vizija i nadahnuće odgovornosti za naš svijet koje se očekuje od religija, a da bi religije tome očekivanju mogle izići ususret, nužno je da se više uvažavaju i surađuju.

Nužnost zbog nepodnošljive tradicije

Vjernici u religijama, ponekada pogrešno misleći da se predaju Bogu, zamijene Božje lice svojim ciljevima i klanjajući se idolima postanu iracionalni i fanatični. Drugi pogrešno tumačeći samo svoju ispravnost izbjegavaju komunikaciju s drugima, zatvaraju se, postaju isključivi, apologetični i na kraju često ksenofobični. Zato nastaju borbe među religijama različitim sredstvima, pa i do onih kada se uzima mač, upotrebljava parola istrjebljenje ili obraćenje; kada se pišu knjige; kada se vjera proglašava opijumom za narod, iskorjenjuje iz života ljudi i zabranjuje; kada se ruše hramovi, spaljuju knjige i uništava sve blago kultura i civilizacija. I što je najgore, milijuni ljudi bivaju ubijeni zbog svoje religije ili poniženi zbog raznih oblika prisile na obraćenje. U takvim okolnostima u ljudima su nastajali dubinski pounutrašnjeni obrambeni mehanizmi, koji su uglavnom iracionalni, podsvjesni i mitizirani, pa su opasan konfliktan materijal koji se može razorno

probuditi, kako danas svjedoče događaji na Balkanu, u dijelovima bivšega Sovjetskoga Saveza i slično. Zato je našem svijetu potrebno liječenje sjećanja, čišćenje memorije, u čemu naša Katolička crkva i franjevački pokret daju pobudne inicijative.

U povijesti kršćanstva i kršćanskih misija kršćani su ponekada išli nasiljem na židove, muslimane i pogane, vodili su križarske i vjerske ratove, druge gledali kao tminu i sjenu smrti, ograničena duha misionarili i tako zamračili lice Gospodina našega Isusa Krista. Zato kršćani u prijelomnim trenucima obraćenja priznaju svoje grijehе i kaju se, kako su prigodno činili na razmeđu milenija, a naš sv. Franji čak je zamijenio najdraži mu simbol spasenja, križ Gospodina našega Isusa Krista, sa znakom T - tau (prvo slovo Božjeg imena u grčkom, usp. Ez 9,4-6), jer su križari zlorabili znak križa u križarskim ratovima.

Tradicija suživota i dijaloga

S druge strane uvijek je bilo vjernika u religijama koji su iz nadahnuća vlastite vjere uspostavljali mir, suživot i suradnju s drugim religijama. Svaka religija sadrži u sebi bogatstvo poštovanja i uvažavanja bližnjega, osobito susjeda i iz toga je bogatstva vjerničkoga nadahnuća izgrađivana mirna koegzistencija religija i uvjerenja u društvu. I u našem svijetu, u kojemu međuvjerski dijalog postaje imperativ nužan za opstanak našega svijeta i samih religija, brojni su pojedinci, udruge i institucije u svim religijama koji iz međuvjerskog dijaloga i ekumenske suradnje daju novo lice i šansu našem svijetu.

Znak našega vremena je susretanje, međusobno prožimanje i dublje upoznavanje religija pri čemu se ogledaju i otkrivaju blago jedni drugih. Naše doba zbog globalizacije i kulture pluralizma pogoduje razgradnji dubokih i često do podsvijesti pounutrašnjjenih predrasuda, pogrešnih prosudbi i stavova, nesporazuma, izvrtanja činjenica, resentimenta i

antipatija, mržnje i sporenja. Naspram prijetnji totalnoga samouništenja, potrošačkom nihilizmu i kulturi smrti, naše doba postalo je dobom pokreta za mir i život, za oslobođenje žene i muškarca i integraciju s cijelim stvaranjem. Ne treba zaboraviti da ti pokreti primaju odlučujuće nadahnuće upravo iz religija, osobito kršćanstva, u čemu obilato participira naš franjevački pokret. Susretanje religija omogućuje razmjenu iskustava i pozitivnih utjecaja, preuzimanje dobrih modela, prepoznavanje i definiranje vlastitoga identiteta u drugome kao ogledalu, porast samosvijesti i dinamike vlastite zajednice. Nema religije koja od drugih religija nije nešto naučila i preuzela. Štoviše, vlastito obogaćenje svakoga identiteta dolazi prije svega iz komunikacije s drugim i različitim.

Susretanje religija često vodi raznim oblicima relativizma, sintezama, stapanjima, sjedinjenju srodnosti, pa čak i sinkretizmu u kojemu vlastita bitnost prelazi u nešto drugo. I u našem vremenu kao nikada dosada religije utječu jedna na drugu i osobito u zemljama Azije i Afrike pojavljuju se brojne sinkretističke religije. Naš svijet postaje veliki trg najrazličitijih religioznih ponuda sa sve većom slobodom izbora. Dapače, trend ide prema stvaranju neke opće religije čovječanstva koja ujedinjuje svu istinu, vrijednosti i ljepotu svih religija, u kojoj se istovremeno slave Isus, Budha, Muhamed i Zaratustra. Relativiziranje, odustajanje od istine i podlijevanje moćnoj propagandi, ne vodi istinskome cilju, nego naprotiv degradaciji osoba i zajednica. Zato je važno da u susret drugome idemo iz sigurnosti u vlastitoj vjeri, zapravo samo stabilni vjernici su spremni za istinski dijalog i pravo obogaćenje iz dijaloga. U dijalogu jednako kako poznavamo vjeru drugih, isto tako svjedočimo i naviještamo spasenje Gospodina našega Isusa Krista, čiji lik treba u svoj svojoj ljepoti i moći da zrači kroz nas, a ne da mu zamagljujemo lice svojom polovičnošću i lijenom ideološkom redukcijom.

Ivo MARKOVIĆ

Štovanje sv. Ante kao čudo

Štovanje ovoga sveca jedinstvena je pojava u Crkvi. Prošireno je među katolicima istoka i zapada; štoviše, štuju ga i pravoslavni, a poznati su slučajevi da mu hodočaste i muslimani

Među čudesima sv. Ante ima jedno što ga moraju prihvatiti i oni koji ne vjeruju u čudesa. To čudo je njegovo štovanje koje traje preko sedam stoljeća, a prošireno je na sve četiri strane svijeta.

To je štovanje jedinstvena pojava u Crkvi. Prošireno je među katolicima istoka i zapada. Štoviše, sv. Antu štuju i pravoslavni, a poznati su slučajevi da mu hodočaste i muslimani. On je jedini među svecima koji je dobio naslov svetac svega svijeta. No, ni to nije jedino čudo. Još je čudnije što je popularno štovanje kao svoga ljubimca prihvatilo sveca koga su resili neki darovi što inače ne uživaju posebnu naklonost i povjerenje običnoga puka. Ti su darovi: visoka naobrazba, teološka sprema, govornički dar. On je oštro napadao zle navike svoga vremena, upuštao se u polemike s krivovjercima, usuđivao se prekorigiti i crkvene ljude ako su zatajili u ostvarenju zahtjeva svoga zvanja.

Ljubav - izraz svetosti

Povijest nam govori da je štovanje sv. Ante počelo još za njegova života. Primjerice, zna se da su u Padovi, dok je propovijedao, slušatelji potajice rezali djeliće njegova redovničkog odijela i odnosili ih kući kao relikvije. Strogost njegova života i nastupa, naobrazba i rječitost, bolest i osrednji izgled, sve je to bilo nevažno pred najautentičnijim izrazom njegove svetosti, a to je bila ljubav.

Ako naime treba tražiti pravi i potpuni razlog i uzrok tolikog štovanja, odgovor je uvijek samo jedan: velika ljubav prema svakome, osobito prema malome i slabome, nejakome i nezaštićenom. Kad je umro, djeca su ulicama Padove trčala i klicala: Umro je naš svetac! Umro je naš svetac! Tada još nije imao ni četrdeset godina.

Nije prošla ni godina dana, a papa Grigor IX. Upisao ga je u zlatnu knjigu svetača Katoličke crkve. To je rekord koji nije zabilježen ni prije ni poslije njegove smrti. Otada samo njemu i jedino njemu pripada čast da ga u mnogim krajevima svijeta jednostavno zovu: Svetac!

„Već od prvih dana nakon njegove smrti“ - piše jedan od najstarijih biografa s. Ante

- „počeli su hrliti vjernici s istoka i zapada, s juga i sjevera“. To hodočašćenje nije se nikad zaustavilo, nego se čak proširilo. Statistike koje se objavljuju svake godine, govore da je Padova, uz Pourdes i Fatimu, najomiljenije hodočasničko mjesto na svijetu.

Jedan od prvih očevidaca opisuje mnoštvo koje dolazi u Padovu „u suzama i bosih nogu“, predvođeno „svećenstvom koje nosi križeve i zastave.“ Hodočasnici su nosili svijeeće, noć uoči blagdana proveli bi u bdijenju, i onda ispovijedali svoje grijehе ispovjednicima kojih je jedva dostajalo za velike potrebe.

Vremena su se izmijenila. Danas se u Padovu odlazi autobusom ili vlakom. Gostoljubive turističke agencije nude obilje svojih dobro plaćenih usluga, povezujući pobožno s ugodnim, dobro sa zanimljivim. Mnogo se toga promijenilo i u tom hodočašćenju. Ali jedno je uvijek ostalo: pobožnost i štovanje koje uživa sv. Anto ne nalazimo kod ostalih svetaca.

To je ono pravo veliko čudo sv. Ante, koje traje do dan-danas.

Kruh sv. Ante

Ali, štovanje sv. Ante ima i posebnu karitativnu značajku koju izražavamo izrije-

Iz propovijedi svetog Ante

Kršćanin se mora osloniti na Kristov križ, kao što se putnik naslanja na svoj štap na svome dugom putu. Duboko mora usaditi u svoju pamet i u svoje srce Kristovu mučnu, jer samo na tom izvoru može naći Riječ života i mira, milosti i istine.

Upravimo svoje oči Isusu, svome Gospodinu, raspetom na križu spasenja! Raspinimo svoje tijelo na tom križu mrtvuljenjem svojih sjetila i oplakujemo zlo što ih počinismo mi i naši bližnji!

kom Kruh sv. Ante. To je karitativna akcija u koju su uključeni svi štovatelji Sveca, ne samo bogati, nego i siromašni.

Samo Bog zna koliki su siromasi dobili zalogaj hrane zahvaljujući Kruhu sv. Ante. Jeste li znali da se u franjevačkom samostanu na Kaptolu u Zagrebu, među gostima Kruha sv. Ante znao naći i veliki hrvatski pjesnik Tin Ujević!?

U crkvenoj hijerarhiji postoji bojazan da se u štovanje svetaca koji su jako popularni ne umiješa praznovjerje. Tako su se neki pobožali da popularna antunovska pobožnost može odvesti od kristocentrične duhovnosti, koja je jedina ispravna u Crkvi. No, ne treba se toga bojati, jer zdravi duhovni odgoj i rast koji podržava štovanje sv. Ante može samo još više naglasiti središnje mjesto Isusa Krista u kršćanskoj pobožnosti. Ako negdje nije tako, znači da nešto nije u redu s ljudima, a ne s pobožnošću sv. Anti. Jer sv. Anto vodi k Isusu! To dokazuje mali Isus u njegovu naručju, gotovo isključivi motiv slika i kipova koji prikazuju padovanskog sveca. Evanđelje pak u rukama sv. Ante najrječitije govori što je škola kršćanskog života: evanđelje Gospodina našega Isusa Krista, jedinog našeg Spasitelja.

Gracijan BIRŠIĆ

Sarajevo oko 1877. godine

Franjevci u Sarajevu (V)

Pripreme za gradnju samostana

Tijekom 1892. i 1893. godine bila je vrlo živa usmena i pismena komunikacija između uprave boscanske franjevačke provincije i Zemaljske vlade

Očito vrlo zadovoljan razvojem događaja provincijal je Buzuk 3. rujna 1892. uputio pismo svim gvardijanima, predsjednicima rezidencija, definatorima i uglednijim franjevcima Bosne Srebrene. U svom dopisu ih je najprije podsjetio na prijeko potrebnu gradnju jedne franjevačke kuće u Sarajevu i činjenicu da oni nemaju „potrebitih novaca“ za „sagradjenje ove zgrade“, a onda ih je potanko izvijestio o tome što je dogovoreno s barunom Hugom Kutscherom i na što se obvezala Zemaljska vlada pri gradnji franjevačke rezidencije koja bi trebala imati 42 sobe za smještaj članova uprave Provincije i tridesetak studenata.

Neočekivani problemi

Od gvardijana je provincijal tražio „da sve samostanske obćine izdaju tapije od svojih zemalja, koje vriede po 2500 for. Residencija pako Ramska

tapije koje vriede 1000 for.“ Zamolio ih je da tapije što prije dostave u Sarajevo „sigurnim putem, ili poštom preporučeno“. Dopis je provincijal Buzuk završio izražavanjem svoje nade kako će se rezidencija početi graditi „ranim pramaljećem“. Naravno, da bi se ušlo u ove projekte davanja pod hipoteku samostanskih dobara, bilo je nužno potrebno prije toga zatražiti i dozvolu vrhovne uprave franjevačkog reda u Rimu. Dozvola je tražena i dobivena 13. rujna 1892. godine.

Odgovor prozvanih provincijskih samostana bio je različit, vjerojatno nije bio baš onakav kakav je provincijal Buzuk očekivao. Zapelo je ondje gdje je zapravo on najmanje očekivao: ne negdje izvan zajednice, nego, nažalost, duboko unutar nje! Prepreke, istina, nisu bile velike i nesavladive, ali su ipak prolongirale početak gradnje rezidencije za nekoliko mjeseci; gradnja nije započela u rano proljeće 1893., nego istom sredinom ljeta!

Naime, nakon provincijalova pisma promptno je reagirala samo samostanska zajednica iz Kraljeve Sutjeske, „koja je dragovoljno i bez prijevora poslala tapije, izjavivši se, da će i još tapija dati, ako to bude potrebno“. Druge su pak samostanske zajednice odugovlačile sa slanjem traženih papira: jedni „bojeći se, da ne bude za njih kakve štete“, a drugi „sbog osobitih razloga uzkratiše na prvi mah tapije“.

Trebala su, stoga, nova provincijalova nagovaranja kako bi se u srcima fratara tih samostana razbili razni neosnovani strahovi pa da i oni pošalju tražene tapije. A dok se to nije dogodilo, vrijeme je nepovratno prolazilo, dogovori sa Zemaljskom vladom su se razvukli, otešlo se i s pregledavanjem vrijednosti tapija te je također trebala provincijalova intervencija da bi se ubrzalo odvijanje svih tih pripremnih radnji uistinu neophodnih za početak gradnje samostana.

Novo pismo Zemaljskoj vladi

Zato je uskoro i došlo do susreta provincijala fra Andrije Buzuka i izaslanika ministra Kutschere dr. Milutina Kukuljevića. Plod njihova dogovora bio je da se na adresu

Visoke zemaljske vlade, potkrijepljena doista snažnim argumentima, pošalje nova molba, koju bi potpisali svi članovi provincijskog definitorija. To je i učinjeno. U dopisu se najprije Vladu podsjeća da je „3. siječnja g. 1892. redodržavništvo bosanskih franjevaca podrobno Visoko istoj razložilo, kako je usljed nesmiljenog požara, koji je dne 21. prosinca g. 1891. porušio i uništio znatan dio kuće, u kojoj smo pod kiriju stanovali, nastala prieka potreba, da se u bosanskoj prijestolnici podigne pristojna sgrada za provincijala starodrevne redodržave bosanske, njegov definitorij i franjevačke bogoslove istoimene redodržave, s kojim bi se i albanežki klerici, dok budu u Bosni, uzdržavali i podučavali“.

Novu zgradu sjemeništa bilo je neophodno potrebno podignuti ako se ne želi „potkopati temelje našem franjevačkomu ugledu i glasu, koji smo tečajem više vjekova pod težjim okolnostima uživali“, napisali su članovi uprave bosanske franjevačke provincije i dodali: „I ovom prilikom izjavljujemo, da nam je veoma nuždna ovakova sgrada, da se usredotoči starješinska redovnička uprava i sama pouka mladeži svede na još stalniju kolotečinu i sustavniju podlogu, što sve ne bi bilo moguće, ako mladež ne bude stajala pod neposrednim uplivom vrhovnoga redodržavnoga starješinstva“. Da bi se takva zgrada podigla, potrebna je povećana svota novčanih sredstava koju oni ne posjeduju te im ne preostaje ništa drugo nego se obratiti Visokoj vladi „preponiznom molbom“ da im „posvjedočenom svojom velikodušnošću“ i „moćnim svojim uplivom“ pomogne pronaći banku koja će im pozajmiti svotu od 52.000 forinti uz što manju godišnju kamatu. Osim toga, uprava je provincije molila Vladu da im „od carskoga i kraljevskoga ministarstva ishodi nuždnu dozvolu, da smijemo u okviru austrougarske monarhije kupiti dobrovoljne prinose“.

Pismo, upućeno Zemaljskoj vladi 8. travnja 1893., potpisali su, osim provincijala fra Andrije Buzuka, i definitori: fra Filip Jurišić, dr. fra Vid Miljanović, fra Franjo Komadanović, fra Jeronim Vladić i fra Stjepan Čičak.

Odgovori Zemaljske vlade

Zemaljska se vlada nije oglušila na vapaje bosanskih franjevaca! Barem što se tiče pružanja svoje pomoći da se sagradi rezidencija u Sarajevu! Tako u njezinu dopisu provincijalu Buzuku od 23. lipnja 1893. iz Sarajeva stoji kako „pronašla je Zemaljska vlada dozvoliti da Vaša Prečastnost preko izaslanika reda bosanskih franjevaca za gradnju residencije u Sarajevu, u području Bosne i Hercegovine dobrovoljne prinose sakupljati može“. Dozvola je vrijedila godinu dana!

A u dopisu iz Budimpešte od 16. srpnja 1893. daje se dozvola da provincijal ili njegov izaslanik mogu tijekom sljedećih šest mjeseci skupljati milodare „u obsegu države“. Pritom, stoji u dopisu, „obvezuje se dotični kupioc milodara svagdje gdje ima nakanu sabirati iste, osim dokaza istinitosti svoje osobe, i pokazanja ove isprave kod dotične nadležne mjestne oblasti unaprijed se prijaviti“.

Može se, dakle, s pravom zaključiti, što je donekle vidljivo i iz dosad ovdje napisanog, da je tih dana i mjeseci tijekom 1892. i 1893. godine bila vrlo živa usmena i pismena komunikacija između uprave bosanske franjevačke provincije i Zemaljske vlade. Dopisivalo se i sastajalo! U svojim dopisima franjevci su uglavnom tražili ili određenu izravnu financijsku potporu ili dozvolu da mogu, za gradnju svoje rezidencije u Sarajevu, skupljati milodare na prostoru Monarhije: u Mađarskoj, Bosni i Hercegovini, Slavoniji i Dalmaciji. A kad bi dobili dozvolu, kucali su na srca dobročinitelja ili otkidali od vlastitih usta te slagali novčić po novčić da bi se konačno moglo otpočeti s toliko željenom gradnjom!

O izvorima financiranja gradnje, osim dobivenih dopuštenja da se skupljaju milodari po Monarhiji, valja reći i ovo: za izgradnju samostana, koji je prema proračunu trebao stajati 52.000 forinti, franjevci su podigli zajam od 20.000 forinti. Kao jamstvo za vraćanje zajma Provincija je založila zemljišni posjed svih svojih samostana u vrijednosti od 39.752 forinte.

Marijan KARAULA

Uz svetkovinu Svih svetih i Dušni dan

Franjevci pokopani u sarajevskim grobljima (I)

U sljedećim brojeva našega Glasnika pisat ćemo o ovim pokojnim franjevcima; pokušat ćemo vas informirati o tome tko su oni i zašto su ukopani upravo u ovim grobljima, a ne negdje drugdje

Koliko je franjevaca uopće umrlo u Sarajevu tijekom njihova višestoljetnog djelovanja u glavnom gradu Bosne i Hercegovine odnosno koliko ih počiva u njegovoj zemljanoj utrobi, vjerojatno se nikad neće doznati. Poteškoća proizlazi iz nemogućnosti saznanja ukupnog broja mučenički stradalih franjevaca, pojedinačno ili u skupinama, u vrijeme duge osmanske vladavine u našoj zemlji (sarajevski mučenici i drugi); zacijelo ih je više nego što mi to sada možemo i naslutiti.

No zato se zna koliko franjevaca počiva u grobovima tri današnja sarajevska groblja: sv. Mihovila (9), sv. Josipa (18) i Barama (5); ukupno ih je, dakle, 32! Istodobno, na četvrtom, najmlađem sarajevskom groblju, onom u Vlakovu, nije pokopan nijedan franjevac.

Među pokopanim franjevcima u Sarajevu najviše ih je, što je sasvim i razumljivo, iz franjevačke provincije Bosne Srebrene (27), četvorica su bili članovi hercegovačke franjevačke provincije i jedan provincije Pre-svetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu.

U nekoliko sljedećih brojeva našega *Glasnika svetog Ante* pisat ćemo o ovim pokojnim franjevcima; pokušat ćemo vas informirati o tome tko su oni i zašto su zapravo ukopani upravo u ovim sarajevskim grobljima, a ne negdje drugdje. Uglavnom, radi se o dva razloga: ili su živjeli i djelovali te umrli u Sarajevu, ili su bili bolesni pa su u Sarajevo došli na liječenje!

1. Dr. fra BONIFAC (Josip) BADROV

rođen je 19. studenog 1896. u Livnu. Školovao se najprije u Livnu, a potom u Visokom, Sarajevu, Kalocsi (Mađarska) i Fribourgu (Švicarska), gdje je 23. srpnja 1924. i doktorirao s

disertacijom *La notion de la vie d'après Bergson*. Za svećenika je zaređen 6. srpnja 1919. u Sarajevu.

Fra Bonifac je zapravo čitav svoj radni vijek proveo kao profesor predajući na Teologiji u Sarajevu ili na Gimnaziji u Visokom, a jedno je vrijeme istodobno predavao na oba ova franjevačka učilišta. Na Franjevačkoj bogosloviji počeo je predavati školske godine 1934/35. Predavao je sve traktate iz filozofije, ali je prihvaćao i držanje nekih nefilozofskih traktata, te povremeno držao filozofske seminare. U dva navrata obnašao je službu rektora Bogoslovije. Za njega bismo ukratko mogli reći da je, po kolikoći i kakvoći rada, bio jedan od najistaknutijih profesora na Franjevačkoj bogosloviji u Sarajevu uopće u njezinoj povijesti.

Prestao je predavati u proljeće 1972., a umro 13. srpnja 1974. godine od slabosti srca i pokopan na groblju Bare.

2. Fra TARZICIJE (Mijo) SLUGIĆ

rođen je 10. prosinca 1912. u Stojkovićima (Vareš). Osnovnu školu završio je u rodnom kraju, gimnaziju u Visokom, studirao teologiju u Sarajevu. Kao student treće godine teologije iznenada je umro 23. rujna 1935. u Sarajevu, u 23. godini života, u cvijetu mladosti, kao ponizan i pobožan. „Svima je bio veoma drag, pa su ga svi obično zvali *braco*. Bio je dobar i pobožan“. U šematizmu provincije Bosne Srebrene iz godine 1963. ubrojen je među mučenike i Božje ugodnike.

Pokopan je na groblju Bare.

3. Fra MLADEN (Mato) MOMČINOVIĆ

rođen 21. veljače 1887. u Kreševu. Nakon svršene osnovne škole u rodnom mjestu školovao se u odgojno-obrazovnim zavodima Bosne Srebrene. Za svećenika je zaređen

26. srpnja 1909. godine.

Službovao je u raznim krajevima naše Bosne: Osovi, Podhumu kod Konjica, Novom Šeheru, Šapcu, Stratinskoj, Domaljevcu, Lištanima, i Gračacu. K tomu, bio je gvardijan u Kreševu i šest godina profesor u Visokom. Godine 1947. bio je zatvoren i u Tuzli osuđen na dvije godine zatvora. Umro je od raka 15. srpnja 1952. u samostanu sv. Ante na Bistriku i pokopan na groblju sv. Josipa.

Naime, na putovanju iz Zagreba u Gračac (Rama), gdje je bio župnik, u jesen 1951. zaustavio se u Sarajevu i ovdje, odlukom uprave provincije, ostao „jer se već vidilo, da je za njega još jedini mogući premještaj u kuću iz koje se poziva na sudnji dan“. U službenom glasilu franjevačke provincije Bosne Srebrene, nakon njegove smrti, piše: „Za njega se može mirne duše reći, da je volio svoj narod i da je na svakom mjestu svoga službovanja nastojao, da mu učini dobro, koliko je u njegovoj moći. Bog ga je obdario i posebnim darom, koji mu je omogućivao, da se približi svakom čovjeku. To je bio njegov glazbeni talent. Gdjegod je radio, ta sposobnost mu je olakšavala rad, ali je od njega tražila više napora i žrtve, a on je nikad nije žalio“.

4. Fra KAZIMIR (Mato) GROZDIĆ rođen je 13. listopada 1873. u Fojnici. Kratko je vrijeme, svega oko mjesec dana, bio profesor na Franjevačkoj gimnaziji u Gučoj Gori i sam zatražio da se razriješiti učiteljske službe. Kao pastoralni radnik djelovao je u Bugojnu,

Fojnici, Čukliću i Gornjem Vakufu. Umro je 21. veljače 1909. u Sarajevu i pokopan na groblju sv. Josipa.

5. Fra VID VUKMIR bio je rodom iz Šipovače pokraj Ljubuškog. Rođen je 26. ožujka 1887. Osnovnu školu završio u Veljacima, gimnaziju u Mostaru i na Širokom Brijegu, a filozofiju i teologiju u Mostaru. U novicijat stupio na Humcu (Ljubuški) 1. kolovoza 1905. i bio član hercegovačke franjevačke provincije.

Premинуo je vrlo mlad, kao klerik odnosno student teologije. Uzrok smrti: grčevi u trbuhu. Od toga se liječio u sarajevskoj bolnici te umro 20. svibnja 1909. u 22. godini života i 3. redovništva. Pokopan je na groblju sv. Josipa.

6. Fra IVO (Grgo) ORŠOLIĆ

rođen je 6. kolovoza 1836. u Tolisi. Školovao se u rodnom mjestu, potom u Kraljevoj Sutjesci, Đakovu i Firenci. Za svećenika je zaređen 22. veljače 1859. u Sieni (Italija), gdje se, uz studij bogoslovije, bavio gregorijanskim pjevanjem i sviranjem na orguljama.

Nakon povratka iz Italije u studenom 1860. bio je kapelan u Tolisi, Kraljevoj Sutjesci i Tramošnici; župnik u Tuzli, Breškama, Tramošnici, Varešu, Dubravama, Goricama, Tolisi i Domaljevcu. Bio je također gvardijan u Đakovu i Tolisi te član uprave Provincije.

Kao domaljevački župnik umro je 21. prosinca 1902. u koševskoj bolnici u Sarajevu i pokopan na groblju sv. Mihovila.

Marijan KARAULA

Franjo Kršinić, *Majka s Djetetom*

Majka s djetetom

Produhovljeni mramor priziva na uravnotežene međusobne odnose, na zastajanje pred ljepotom žene i majke, pred tajnom djeteta i novoga bića, pred blagom Božjom ljubavlju

Veliki umjetnici uspijevaju u svojim djelima sabrati dugu tradiciju i istodobno biti uvijek svježiji. Tako je i s jednim od najvećih hrvatskih kipara Franom Kršinićem (1897-1982) i njegovim kipom *Majka s djetetom* u crkvi sv. Ante u Sarajevu. U njemu su sadržani elementi, duh i vjera najstarijih Marijinih ikona do ljepote ženstvenosti i majčinstva suvremenog doba. Dakle, kad uđete u bistričku crkvu, s lijeve strane od oltara, nalazi se bijeli Kršinićev mramorni kip, gotovo u prirodnoj veličini - povučen i miran.

Marija, elegantna mlada žena, brižna majka, dostojanstveno stoji i u dlanovima objiju ruku drži dijete Isusa. Dijete je istodobno majčino, ali ga ona i nudi onima koji prilaze, odvaja ga od sebe. Majčina brada nestaje u dječakovoj kosi, a usne tek dotiču njegovu glavu - pred poljubac... i rastanak. Marijine poluotvorene oborene oči usmjerene su prema djetetu i istodobno kao da gledaju nekamo dalje, u otajstveni i nedostižni Božji plan s njime.

Dijete Isus, stameno i spokojno, zatvorenih očiju, počiva na širokim i snažnim majčinih dlanovima, kao na tronu, onako kako će biti prikazivan kao odrastao i proslavljeni Krist na tronu Posljednjega suda, s knjigom, Knjigom Jaganjčevom, iz koje će se iščitati povijest svijeta i svakoga čovjeka.

Djetetova lijeva ruka usteže se od pokreta, da ne smeta svoj toj mirnoći, blizini i poslanju, usmjeruje se natrag prema sebi samome, prema unutarnjem putu, nježnosti i skromnosti. A uzdignutom desnom rukom, s dlanom i tri prsta, ukazuje na tajnu kršćanskoga Trojstva, dok povezana dva prsta na otajstvo svoga života, na susretište božanskoga i ljudskoga, na ono što kršćani ispovijedaju o Isusu Kristu - pravom čovjeku i pravom Bogu.

Kršinićev kip Gospe i Isusa, Majke i djeteta, resi ljupkost, nježnost, klasični humanizam kojemu u podlozi stoji ljepota svega stvorenoga i iznad svega ljepota čovjeka kao krune Božjih stvorenja. Jednostavnost i čistoća linija zovu na mir, sabranost, tihu molitvu. Marija i njezin sin odsjaj su i Božje i ljudske ljepote, nježnosti i topline. Oboje su koncentrirani na svoje osobno poslanje i istodobno duboko srasli jedno s drugim. Sve je skladno, ništa ne strši, ništa nije nametljivo. Produhovljeni mramor priziva na opuštenost, na uravnotežene međusobne odnose, na obiteljski i ljudski sklad, na zastajanje pred ljepotom žene i majke, pred tajnom djeteta i novoga bića, pred blagom Božjom ljubavlju, u konačnici pred tajnom Isusa Krista u kojem Bog slijedi ljudski put na zemlji.

Ivan ŠARČEVIĆ

Slovo i/li slika?

Slovo i slika sredstva su izražavanja čovjeka od njegova početka u svijetu i vrijedna su baština njegove civilne i vjerske kulture. U novije doba se vode ozbiljne rasprave o vrijednosti i značenju jednoga i drugoga sredstva u razvoju čovječanstva.

Dobro slovo, zla slika? - pod tim naslovom piše ugledni njemački novinar i teolog Johannes Röser, glavni urednik vjerskog lista *Christ in der Gegenwart* (Kršćanin u sadašnjosti) o dilemi ili problemu odnosa slova kao dijela pisma i slike u povijesti čovječanstva, posebno kršćanstva. *Izum pisma* bila je vjerojatno najznačajnija kulturno-povijesna revolucija, kaže on. Čovjek otada nije više vezan samo usmenom tradicijom i postao je neovisan o pričanju licem u lice. Kozmos znakova, slogova i slova otvorio je posve novi svijet razumijevanja. Tko čita i piše, dobiva kritičku distancu prema drugima i samom sebi, pa i prema Bogu. I religiozni čovjek ne mora sada više jednostavno vjerovati što mu je rečeno od drugih, on se može uvjeriti u istinitost govornika vlastitim čitanjem „svetih spisa“. U biblijskoj religiji to se očituje već u objavi Boga Mojsiju u pisanim slovima riječi Boga - JHVH (Jahve) - s kojim počinje nova epoha religiozne svijesti, različite od mitologije mnogoboštva. Na taj način religija postaje kritičkom religijom, a vjera razumskom vjerom, koja čovjeka emancipira, čini zrelim i slobodnim, kako to naglašava i današnji papa Benedikt XVI: vjera i razum na zajedničkom su putu traženja i nalaženja istine o svijetu, čovjeku i Bogu.

Istodobno, *slika* je također bila uvijek sredstvo izražavanja čovjeka. Biblija kao knjiga *slova* istodobno je naime knjiga *slika*, kojima se izriče istina o svijetu, čovjeku i Bogu. U tom smislu je novija teologija potvrdila, pod vodstvom egzegeze, također važnost slikovitosti biblijskih izraza, kojima se ne govori u obliku historijskog opisivanja i informiranja, nego se to izražava više slikama.

Međutim, u današnjim raspravama, zbog velikog utjecaja medija, posebno televizije i interneta, kojima je glavno sredstvo slika, upozorava se također na opasnost slikovitoga govora za čovjeka. U tom smislu francuski filozof Bernard Stiegler, voditelj odijela „kulturni razvoj“ u Centru Georges Pompidou u Parizu, izražava strah da električni neo-svjetovi slike u savezu sa sve više dominirajućom tržišnom propagandom odrasle ljude pretvara u nezrelu djecu. Zaraza počinje već u vremenu dojenčeta, koji se od malena napajaju lavinom slika, napadaju uvijek novim agresivnim vijestima i potiču stalno traženje novih nadražaja. Budući da to sve utječe na naš mozak, teško se obraniti od takvih napada, čovjek gubi moć pozornosti da razlikuje važno od nevažnoga. Istražitelji mozga i dječji liječnici u Sjedi-

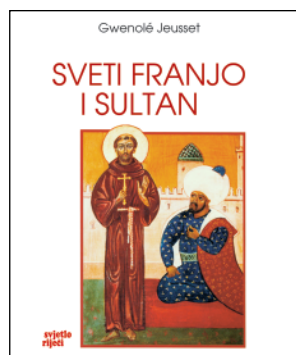
njenim Američkim Državama našli su da već svako drugo dojenče od tri mjeseca redovno gleda televiziju ili je „filovano“ DVD i video-prizorima, a od dvije godine dalje već 90% male djece sjedi često pred tv-ekranima, izloženi nezaštićeno elektronskim slikama.

Tako je zbog stalnog obasipanja medijskim slikama i tonovima dječji mozak u opasnosti blokiranja ili kao-za zbog zbrke mnoštva raznoraznih slika, što je uzrok mladenačke bolesti, poznate kao poremećaj i manjak pažnje (ADS). I u Europi nije mnogo bolja situacija, jer već dvije trećine djece do tri godine imaju vlastiti televizor u svojim sobama. Stiegler smatra da su djeca postala u međuvremenu najvažnija skupina marketinga, jer je odraslima najlakše izvući novac u trošenju za djecu. Na taj način djeca upravljaju odraslima, a ne odrasli djecom, nezreli diktiraju „zrelima“, odrasli se infantiliziraju i postaju neodgovorni za vladanje svoje djece, i tako dolazi do razaranja odgoja. Takvi odrasli postali su zapravo strukturalno maloljetni. Time je također blokiran program prosvjetiteljstva kao vizije izlaska iz nezrelosti u zrelost čovjeka, kako kaže Stiegler: „Čovječanstvo još nikada nije doživjelo neki sličan fenomen kolektivne, hiperrealistične i globalno istovremene halucinacije koju je prouzročila industrijska psihička moć. Ta psihička moć, koja preokreće proces individualnosti, vodi uistinu njegovom gubitku, a s tim nezrelosti odraslih, neodgovornosti potrošnje, žrtvovanju brige za mlade generacije i ravnodušnosti.“

No, je li baš tako sve crno, kako proizlazi iz ozbiljnog kritičkog razmatranja filozofa Stieglera? Moguće je i da se u današnjoj medijalnoj kulturi slike vidi pozitivni prilog za demokratiziranje ljudi, protiv maloumnosti, netolerancije, ignorancije i zaglupljivanja naroda od strane mnogih tirana svijeta. Bez slika iz Afganistana, Iraka, Sudana, ili iz nedavne ratne prošlosti BiH, bez stalne prisutnosti „ikona“ gladi i bijede bili bismo slijepi i bešćutni prema ljudima koji pate. Elektronski svijet slike djeluje upravo protiv le-targije, apatije i sveznalaštva neznanja. One stimuliraju inovativno djelovanje, motiviraju na korigiranje i angažiranje, te potiču univerzalnu solidarnost, kakve nije do sada bilo u globalnoj povijesti čovječanstva.

Zato, „dobro slovo, zla slika?“ nije nikakva alternativa. Ipak, pronalazak slova, pisma i teksta kvantni je skok u svijesti čovjeka. To je temelj filozofije, znanosti i za vjeru u jednoga Boga, kako smatra i Bernard Stiegler. Kritičko mišljenje i kritička misao Boga ovisne su međusobno. Čitati i pisati kao djelo kritičkog mišljenja učinilo je čovjeka kao homo sapiensa glavnom sastavnicom evolucije. Slike, doduše, kazuju ponekad više nego tisuću riječi. Ali, s pravom tvrdi Johannes Röser: *prva i zadnja je riječ, i to još uvijek često pisana riječ.*

Fra Luka MARKEŠIĆ

Franjevci i muslimani

Povodom objavljivanja knjige G. Jeusset, *Sveti Franjo i sultan*

Jedno pitanje koje ljudi postavljaju već stotinama godina nikako da nađe odgovor koji bi sve zadovoljio. Mislimo na pitanje: Odakle franjevcima taj blagi, razložni, možda se može reći, i naročito prijateljski odnos prema muslimanima? Na ovo su pitanje franjevci davali odgovore diljem svijeta i u različita vremena, a jedan od najnovijih je knjiga Gwenole' Jeusseta, čiji je prijevod ovih dana objavilo *Svjetlo riječi* pod naslovom *Sveti Franjo i sultan*.

Kako se radi o važnoj knjizi zbog trajne aktualnosti pitanja na koje pokušava dati odgovor, bilo bi šteta kada bi ta knjiga promaknula našoj pozornosti. Da se to ne bi dogodilo, donijet ćemo nekoliko važnih naglasaka, u nadi da će mnogi poželjeti pročitati cijelu knjigu.

Autor u predgovoru hrvatskog izdanja svoje knjige naglašava kako se "silno raduje" tom objavljivanju. Njega je, naime, u službu pomirenja između kršćana muslimana, koju mu je Crkva prije četrdeset godina povjerila da živi, triput odvela u Bosnu i Hercegovinu. U njegovom srcu "još uvijek odjekuju krici koje sam čuo ili osjetio, ali i nada i znaci pomirenja koje rado ističem kad god mi se pruži prilika".

U predgovoru će također naglasiti da je posjet sv. Franje sultanu Maliku al-Kamilu, a to je središnja tema njegove knjige, "u vremenu koje je za odnose između kršćana i muslimana bilo jednako teško kao i naše, izvor svjetla za ljude dobre volje koji, polazeći od svoje vjerske tradicije, nastoje graditi mostove. Nemojmo prestati raditi na tome! Želio bih da bude manje ljudi zle volje, svejedno jesu li vjernici ili nisu, i da njihovo srce, umjesto da razara sebe i druge, započne pjevati o bratstvu". No, i pored ovakvih riječi, Jeussetovu knjigu ne smijemo smatrati jednim od brojnih apela upućenih razjedinjenom čovječanstvu, jer ona želi, i zaista jest, povijesno utemeljena knjiga, koja se ne ustručava, oslanjajući se na povijesne dokumente, brojne stvari nazvati pravim imenom.

Autor tako naglašava da "već trinaest stoljeća" postoje dva svijeta koji se povremeno privlače, međusobno udaljavaju ili oduševljavaju, napose između Europe i

arapskog svijeta. Mnogo je onih koji ne vjeruju u muslimanski duh tolerancije, slično kao i u vrijeme kada je Franjo Asiški jednog rujanskog dana 1219. kraj egipatskog grada Damiette odlučio prijeći ničiju zemlju između Franaka (tako su nazivani svi zapadnjaci) i Saracena (skupno ime za muslimane). I ostvario je svoju odluku: otišao je Sultanu 1220. godine, dakle u tijeku žestokog Drugog križarskog rata.

Križarski su ratovi, kao što je poznato, započeli koncem 11. stoljeća. Kršćani, naime, nisu više mogli trpjeti da sveta mjesta ostanu u posjedu muslimana, jer da u gradu Gospoda Isusa ne smije biti mjesta za taj "mrski pokvareni svijet", kako su onda govorili. Jeruzalem je 15. srpnja 1099. pao u ruke kršćana, no ono što se poslije zauzeća svetog grada događalo ne služi na čast osvajačima: progoni do smrti Židova i muslimana u ime Isusa, njihova Gospoda.

Za nas je važan Peti križarski rat. Započeo je u podnožju brda Preobraženja, a premjestit će se poslije u Damiettu, u mjesto susreta sv. Franje sa Sultanom. Taj susret je opširno opisan u knjizi o kojoj je govor, stoga neka ovdje bude samo rečeno da je protekao u prijateljskoj atmosferi. Al- Malik al-Kamil prima Franju uljudno, daje da se liječi od udaraca zadobivenih pri prelasku crte razdvajanja. Pozorno ga sluša, posebno i zato "što ga preko mora nije poslao nikakav čovjek, nego Svevišnji Bog", čime se Franjo ogradio od križara, čak i od pape. Kad Franjo govori o Isusu i blaženom Trojstvu, izaziva poštovanje, a ne mržnju. Brat Iluminat, koji ga je pratio, poslije će zapisati da ga je Sultan slušao sa zadovoljstvom i da ga je molio da produži svoj boravak kod njega. Na kraju se čak preporučio u njegove molitve, posebice je pak od sv. Franje tražio da moli za njega, egipatskog kralja, "da mu Bog pokaže koju vjeru da prigrliti" (J. Vitrijski). Takvim svojim ponašanjem al-Kamil je pokazao svoje pravo lice: svoju finoću, velikodušnost, svoje poštovanje prema misticima, makar bili iz neke druge zajednice.

Što je pak za sv. Franju značio ovaj susret? Ostajuć "nepokolebljiv u svojoj kršćanskoj vjeri", Franjin je odnos prema drugima za ono vrijeme postao revolucionaran: u Damietti je ostvario nemoguć susret, te se njegovo evanđeosko ponašanje potpuno pretvorilo u način života koji svakoga čovjeka pretvara u brata. To će poslije ugraditi u konačno *Pravilo* za svoje sljedbenike. U 16. poglavlju tog *Pravila* stoji: "Braća neka ne sude druge, nego neka budu pokorni. Miroljubivi i ponizni, ljubazni i ponizni, govoreći sa svima pošteno, kako i dolikuje...".

Jedan od zaključaka naše knjige posebno je zanimljiv, možda i kao odgovor na pitanje postavljeno na početku ovog razmišljanja. Autor je mišljenja da Franjini učenici moraju stalno ići dalje. Zaustaviti se na granicama kršćanskog svijeta značilo bi zanemariti cijelu jednu dimenziju franjevačkog ideala. Drugi je za franjevca misterij: drugi moli! On i ja molimo... i to molimo jedinog Boga, živoga i istinitoga!

Fra Petar ANĐELOVIĆ

Ljetni događaji

21. svibnja 2008. Danas smo se u popodnevnom sastavu sastali na samostanski kapitul na kojem smo raspravljali o nekoliko gorućih pitanja u našem samostanskom bratstvu. Trebalo je sastaviti godišnje izvješće o životu našega bratstva za sjednicu Provincijskog definitorija. Drugo pitanje se odnosilo na proslavu blagdana sv. Ante, a treće na završetak radova oko uređenja samostanskog podruma.

28. svibnja 2008. Na brdu Milodraž, između Brestovskog i Fojnice, obilježavao se dan *ahdname*, dan kada je sultan Mehmed II. el Fatih uručio ovaj dokument fra Anđelu Zvizdoviću i time dao franjevcima slobodu ispovijedanja vjere na području otomanskog carstva. U ovom obilježavanju sudjelovao je i naš fra Luka Markešić.

8. lipnja 2008. U povodu blagdana sv. Ante, zaštitnika naše crkve i samostana, zbor *Pontanima* održao je svečani koncert. Ovaj je koncert već postao tradicionalan i izvodi se svake godine u vremenu pripreme za svetkovinu sv. Ante.

11. lipnja 2008. U *Maloj galeriji sv. Ante*, u povodu blagdana zaštitnika naše crkve i samostana, otvorena je izložba slika akademskog slikara Franje Primorca iz Čitluka pod naslovom *Umjetnost kao život, život kao umjetnost*. Prisutne je pozdravio fra Marijan Karaula, a izložbu je otvorila predsjednica Federacije BiH Borjana Krišto.

10. - 12. lipnja 2008. Za proslavu svetkovine sv. Ante pripremali smo se trodnevnicom. Prvi dan trodnevnice bio je utorak, pa je misu i propovijed, po ustaljenom našem rasporedu, imao fra Ivo Marković. Drugi dan je propovijedao fra Pero Vrebac, a misu uočnicu uz koncelebraciju drugih svećenika predvodio je fra Mirko Filipović, gvardijan samostana na Plehanu.

13. lipnja 2008. Na svetkovinu sv. Ante prva sveta misa bila je u 6 sati, slavio ju je fra Slavko Topić, gvardijan samostana sv. Pavla u Neđarićima/Sarajevo. Mise su slavljene svakog sata od 6 do 11 sati kada je svečanu svetu misu predvodio dubrovački biskup msgr. Želimir Puljić. U 16 sati slavljena je misa s blagoslovom djece, a predvodio ju je fra Danijel Nikolić, župni vikar u Vitezu. Svečanu sv. misu u 18 sati predvodio je fra Stjepan Radić, ravnatelj HKO *Kruh sv. Ante* u Kovačićima. Proslava svetkovine sv. Ante završena je slavljem mise u 20 sati koju je predvodio gvardijan fra Marijan Karaula.

16. lipnja 2008. U *Maloj galeriji sv. Ante* otvorena je izložba slika - akvarela Zvonimira Dvornikovića pod naslovom *Priče o starom Sarajevu*. Sve prisutne je pozdravio samostanski vikar fra Perica Vidić, o slikama je govorila Snježana Mutapčić, a izložbu je otvorio Josip Jurišić, dogradonačelnik Sarajeva.

Z. Dvorniković, *Procesija*

23. lipnja 2008. Proslavivši blagdan sv. Ante pripremali smo se za slavlje blagdana sv. Ive u Podmilačju. Organizirano je hodočašće s jednim autobusom i pedesetak vjernika predvodio fra Perica Vidić. Druga su braća išla u Podmilačje ispovijedati hodočašnike.

7. srpnja 2008. U samostanskoj razgovornici imali smo kraći sastanak na kojem smo se dogovarali o radovima na dovršenju samostanskog podruma koji bi trebali započeti za nekoliko dana.

14. srpnja 2008. Prema dogovoru provincijala fra Mije Džolana i gvardijana fra Marijana Karaule u naš je samostan smješten student Franjevačke teologije fra Ivo Bošnjak. Fra Ivo treba položiti preostale ispite i upisati zadnju godinu studija.

Sredinom mjeseca, od 8. do 15. srpnja zbor *Pontanima* putovao je na Glazbenu olimpijadu koja je održana u Grazu (Austrija). U konkurenciji od 500 borova iz 93 zemlje, koji su se natjecali u 28 kategorija, *Pontanima* je osvojila srebrnu diplomu u kategoriji duhovne glazbe. Potom su od 26. do 31. srpnja nastupili u Debrecinu (Mađarska) na jednom glazbenom seminaru.

25. srpnja 2008. Započeli su građevinski radovi na dovršenju samostanskog suterena. Radove izvodi poduzeće *Nikodil* iz Kiseljaka.

2. rujna 2008. U naš je samostan smješten student Vrhbosanske bogoslovije Josip Marić iz Pleternice. On je bogoslov Požeške biskupije, a studira u Sarajevu.

15. rujna 2008. Svake se godine braća naše Provincije skupljaju na *Kapitulu na rogožinama*. Tada se slavi patron Provincije Uzvišenje svetog križa. Zbog nedjeljnih misa ove se godine kapitul pomaknuo na ponedjeljak i slavio se u Bihaću. Iako je vrijeme bilo vrlo kišovito, skupilo se dosta braće. Iz našeg su samostana u Bihać putovala sedmorica braće.

18. rujna 2008. U našoj samostanskoj galeriji otvorena je izložba crteža Nicolausa Ismaila, slikara iz Austrije pod naslovom *(Ne)vidljivo*.

Anto CVITKOVIĆ

Ekshumacija franjevačkih grobova

Prije izvjesnog vremena počela je ekshumacija grobova na zajedničkom kršćanskom groblju kod Marijin dvora. Preko pet decenija je prošlo, a da ni jedna raka za svježi grob nije otvorena na tome groblju. Prvi grobovi u tome groblju datiraju prije nekoliko stoljeća, iz 17. (?) a moguće i kojeg još ranijeg vijeka. To zemljište, koje je vijekovima služilo vječnom počinku i miru ljudi, sada, nakon toliko stotina godina, poremećen je taj mir, jer je to zemljište određeno za druge svrhe. I kao što je prije toliko stoljeća ljudska ruka otvarala na tom mjestu utrobu zemlje, da u njoj sahrani mrtva ljudska tjelesa, tako isto sada ljudska ruka otvara te iste rake i vadi zemne ostatke preminulih ljudi. Kada to posmatramo, sjeća nas na riječi: „Sjeti se da si iz praha, i da ćeš se u prah pretvoriti!“

Nakon toliko vremena opet je sunčano svjetlo obasjalo mnogu suhu ljudsku kost iz toga vječnog prebivališta. Mnogi od njih danas više nemaju nikog svog živog pod ovim suncem. Niko ih više ne posjećuje, pali su u zaborav, kao da nikad nisu ni postojali. Takav je ovaj život!

Lice kome je povjeren nadzor nad sadanjim radnicima u tome groblju, primjetilo je jedan interesantan, latinicom ispisani niski krst, na kome je stajalo: „Grobница u kojoj pepeo braće redovnika franjevaca sahranjen počiva“. Čim je to otkriveno, obavješteni su o tome naši franjevci, koji su danas izaslali arheologa i profesora Franjevačke gimnazije iz Visokog, vlč. fra Krunoslava Misila, da izvrši pregled i ekshumaciju.

Imenovani profesor uz pomoć potrebnog broja radnika odmah je počeo sa radom oko ekshumacije. Kada je prevrnuo krst sa natpisom, primjetio je na drugoj strani još jedan natpis: „J. N. R. J.“ (t. j. Isus Nazarećanin, kralj Judeje) ponovljen 1818.“

Taj natpis je bio znak, da je u tu grobnicu još jednom sahranjivano 1818. godine, dakle posljednji puta prije 121 godinu. Sa obiju strana toga krsta nalazili su se još po jedan također mali krst, ali bez ikakvog natpisa. Krstovi su odmaknuti, kao i kamenje, kojim je grobnica bila oivičena, a zatim je otpočeto sa kopanjem.

Kada se je kopanjem stiglo u dubinu od 80-90 cm, pokazao se prvi kostur sredovječnog čovjeka, koji je oko skrštenih ruku imao obavijenu krunicu sa metalnim krstićem u dobro očuvanom stanju.

Pored kostura nađeni su još i ostaci nestrnutog svećeničkog odijela franjevačkog reda. Kosti i svi ti ostaci su najpompnije izvađeni, a zatim je nastavljeno sa kopanjem u dubinu. Kada se je stiglo u dubinu od preko 1.5 m, naišlo se na veliki broj kostiju, koje po svome izgledu i stanju kazuju da su tu položene mnogo ranije, nego bi mogao biti onaj ponovljeni iz 1818. godine.

Položaj tih u dubljem sloju nađenih kostiju, njihova upadna poremećenost, daju dosta osnova, da ti franjevci nisu umrli prirodnom smrću, nego su morali biti sahranjeni u komadima - pogubljeni, posječeni. Glave odvojene od tijela, udovi ispremješteni, govore tome mnogo u prilog. Pa i sam grobar, čovjek sa dosta iskustva, sam je onako spontano uzviknuo: „Ovdje je morala raditi sjekira ili kakva teška oštra sablja!“ Na ovo su svi prisutni umukli, a stručna prisutna lica, koja poznaju borbu, život i požrtvovalni rad naših fratara u proteklim vremenima, značajno su se pogledala.

I nehotice se čovjeku nameću misli iz proteklih vremena, kada su naši fratri, čuvajući vjeru, plaćali to svojim životima. Iz vremena, kada je 1697. godine Princ Eugen Savojski provalio u Sarajevo, te ga opljačkao i popalio. I većina sarajevskih katolika, iz straha pred osvetom napustiše sa Princ Eugenom Sarajevo i naseliše se oko Peći u Mađarskoj. Samo franjevci ne napustiše svoga manastira i crkvice, koji se je nalazio na obali Vojvode Stepe, između Latinske i Čumurije ćuprije, na desnoj obali Miljacke. Oni ne htjedoše da pogaze datu zakletvu, nego rađe u obrani svoje vjere i rodne grude platiše svojim životima pred manastirom i crkvicom, koji biše uništeni. Ali njihova mučenička krv, nije ostala bez ploda i zahvale. Vjeru i narod očuvaše, zašto im je narod vječno zahvalan.

Pošto su sve kosti povađene, stavljene su u jedna naročiti, u tu svrhu napravljeni crni drveni sanduk sa bijelim krstom i prevežene u crkvu Sv. Ante, gdje će biti u naročitoj grobnici sahranjene. Istovremeno su prevežena i ona tri kamena nadgrobna krsta. I Božija providnost je htjela, da ti naši ujac nakon toliko vremena opet dospiju u svoju franjevačku crkvu, za koju su živjeli i umirali i da tu u Božijem miru, posjećivani dnevno od hiljade zahvalnih vjernika, dočekaju dan, kada će svevišnji pred licem svih nas da nagradi njihova dobra djela.

*Rudolf Zaplata
Jugoslavenski list, od 25. svibnja 1939.*

KALENDAR DOGAĐANJA

Srijeda 1. listopada

Početak listopadske pobožnosti. Molitva Gospine krunice u 17.40 sati, a nakon toga slavlje svete mise i propovijed. Prvi dan trodnevnice za svetkovinu sv. Franje Asiškoga.

Četvrtak 2. listopada

Drugi dan trodnevnice. Misa i propovijed u 18 sati. Svečani koncert u povodu blagdana sv. Franje Asiškoga u 19 sati. Gosti: Berislav Puškarić, bas i prvak Opere Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku, Mladen Tutavac i Ivan Karša, klavir.

Petak 3. listopada

Uočnica svetkovine sv. Franje. Pjevanu misu i svečani obred preminuća svetog našeg oca Franje u 18 sati predvodi provincijal Bosne Srebrene fra Mijo Džolan.

Subota 4. listopada

Svetkovina svetog Franje Asiškoga, utemeljitelja franjevačkog reda. Mise u 7.30, 11 i 18 sati.

Subota 18. listopada

U Sarajevu će se održati jedanaesti FRAMA-FEST. Najprije će se za sve framaše u 12 sati u crkvi sv. Ante na Bistriku slaviti sveta misa, a potom će u 17 sati u BKC nastupiti 17 glazbenih skupina.

Nedjelja 26. listopada

Hodočašće u Kraljevu Sutjesku. Sjećanje na posljednju bosansku kraljicu Katarinu, koja se u Franjevačkom redu štuje kao blaženica. Misa u samostanskoj crkvi počinje u 11 sati; predvodi i propovijeda mons. Pero Sudar.

Subota 1. studenog

Svetkovina Svih svetih. Mise u 7.30 i 18 sati. Posjet groblju Sveti Josip.

Nedjelja 2. studenog

Spomen svih vjernih mrtvih (Dušni dan). Mise u 7.30 i 18 sati. Posjet groblju na Barama.

Nedjelja 23. studenog

Svetkovina Krista Kralja. Zadnja nedjelja crkvene godine. Mise u našoj crkvi u 8, 9.30, 11, 12 i 18 sati.

Subota i nedjelja 13. i 14. prosinca

Mali božićni sajam u prostorijama našega samostana.

MISE U NAŠOJ CRKVI

Nedjeljom: u 8, 9.30, 11, 12 i 18 sati.

Svaki utorak posvećen je sv. Anti i mise su uz pobožnost sv. Anti u 8 i 18 sati. Nakon večernje mise predavanje za studente i mladež te druženje u samostanskoj dvorani.

Radnim danom samostanska misa s jutarnjom je u 7.30 sati, te večernja misa u 18 sati.

Prije svake mise može se potražiti svećenika za ispovijed i uvijek dogovoriti vrijeme za duhovni razgovor.

U crkvi se tijekom godine održavaju brojni glazbeni koncerti, a samostanska *Mala galerija Sveti Anto* je otvorena za susrete raznih udruga, za održavanje različitih vjerskih i kulturnih priredbi, okruglih stolova i znanstvenih predavanja.

Tiskanje ovoga broja našega *Glasnika sv. Ante* pomogla je tiskara SUTON - Široki Brijeg
Iskreno zahvaljujemo!

Nakladnik: Franjevački samostan sv. Ante, Sarajevo, Franjevačka 6
Tel: 033/236 107, fax: 033/236 108
E-mail: sv.anto@bih.net.ba
www.svantosarajevo.org
Glavni urednik: Marijan Karaula
Lektura: Ivo Pranjković
Fotografija: Marijan Karaula
Grafčki urednik: M.S. Štrika
Tisak: SUTON - Široki Brijeg

Franjina pjesma zahvalnosti

...

Hvala Ti, Gospodine, zbog raskoši Tvojih djela!

Zbog žarke vatre, moje sestre, Tvoga stvorenja.

Ona je lijepa i jaka.

Svojim će žarom rastaliti svaku rudu.

A meni je vjerna

i ponizno me gleda s vrha goruće svijeće.

Utopljuje moja četiri zida, brine se za toplo jelo,

a bičem svoga svjetla i žara

bičuje tamu i studen i svugdje toplinu stvara.

...

Ladislav FIŠIĆ

(slobodan prepjev s njemačkog)

